

Peter Wust moet wel tusschen primaire en secundaire naïveteit onderscheiden; de eerste is aan de ascetische zelfconcentratie nog niet toegekomen, de tweede kwam er al overheen.

Maar hoe dit zij: de ambtelijke en elk oogenblik zich continueerende zelfucht van den „van boven af“ verordineerde, die ook weer „van boven af“ bekwaamd zich weet, en dus de permanente praesentie van de wet en van den Geest Gods in bewuste zelfbinding noodig heeft in en tot een concrete doelstelling in elk oogenblik van zijn geschiedenis, dit werd vergeten, ja, verworpen.

Als de kinderen zijn, — de naïveteit!

Maar men vergist zich in zulke weergave van Christus' woord. Het is gemakkelijk, een kind te zijn, doch o zoo zwaar is het, ALS een kind te WORDEN. Daarom staat er ook iets in den tekst, dat voorafgaat. Er staat: zoo gij u niet bekeert. Zoo gij niet rechtsomkeer maakt.

En dat is gezegd tot groote, en tot grootsche menschen. Die de kwestie van hun persoonlijke grootheid en nog-meer-dan-grootheid hadden opgeworpen, met het fatale gevolg, dat zij hun ambt zouden hebben verwaarloosd en deszelfs mandaten niet meer hebben aangehoord.

En tot zulke lieden zegt de Christus nu: gij hebt te WORDEN als de kinders. Dat vraagt bekeering, zelftocht, zelfkustijding. Zelfsnijding om der wille van het koninkrijk. Maar die bekeering leidt dan niet tot kinderlijkheid (of kindsheid), niet tot secundaire naïveteit (of het verroesten van de remmen die de eerste zich zag aanleggen). Want ze brengt u niet tot het kind-zijn (andermaal), doch tot het als-een-kind-zijn (voor de eerste maal).

Want dit woord van Christus prijst geen ontzinken aan het ambtelijke besef en aan de ambtsgedachte en aan de ambtelijke zelfbepaling aan.

Integendeel: als een volwassene, die zich met een ander meten kan, wordt als een kind, en dit op bevel, en in bekeering, dan is dat de zwaarste ambtsverrichting. Zwaarder lijdt er geen, dan deze. Zijn loon is dan ook pas groot — in de hemelen. K. S.

KERKELUK LEVEN

ZELFSTANDIG OPTREDEN IN DE POLITIEK?

VII.

Laat men nu de Dordtsche Leerregels spreken, dan komt er een heel ander geluid tot ons dan dr Diepenhorst ons liet hooren. Wat hij zegt is in feite niet anders, dan een door de kerk veroordeelde meening.

Niet, dat die veroordeeling aanstonds gekomen is. Veroordeelingen komen altijd later dan kerkelijke oordeelen. Er moet eerst een conflict zich voordoen, eer het tot een veroordeeling komt.

Ik ben er dan ook zeker van, dat prof. dr I. A. Diepenhorst uit auteurs van gereformeerden naam en ook wel gereformeerden zin genoeg uitspraken vinden kan, die denzelfden kant uitvoeren als hij. We bedoelen met name auteurs uit de eerste dagen na de Reformatie. Over het „natuurlijk licht“, de „ingeschapen Godskennis“, het „boek der natuur“, het andere „boek der consciëntie“ (dat velen ten onrechte altijd vertalen als „geweten“, maar dat soms niets anders is dan het latere duitse „Bewusstsein“) hebben velen hunner warme betoogen ten beste gegeven. Ze hebben geroemd in de „aangeboren ideeën“, geloofd hebben ze aan „algemeene kennis-inhouden“ of „commune noties“, die aan alle menschen eigen waren, en die bij onderscheiden auteurs ook wel in korte stellingen worden geformuleerd, en die op het terrein van „leer“ en „leven“ liggen, om de vaak onjuist uitgewerkte onderscheiding tusschen die beide nu even vol te houden. Bijvoorbeeld: dat God bestaat, dat men ieder het zijne geven moet; sommigen dachten daarbij ook nadrukkelijk aan het bestaan van een persoonlijk God.

Deze oudere auteurs van kort na de Reformatie bleven hier nog zeer voorzichtig; meestal beperken ze zich tot zes of zeven van zulke „commune noties“. Ze waren voorzigtiger dan dr V. Hepp, die in zijn dissertatie sprak van „groepen“ van „centrale waarheden“, die aan alle menschen eigen zouden zijn, en waarvan de zekerheid door den H. Geest met een algemeen(!) inwendig, on-ver-der-stan-de-lijk en on-ver-lies-baar getuigenis-des-H.-Geestes hun zekerheid schonk. Hun: d.w.z. allen menschen.

Dat die oudere theologen van de eerste dagen na de groote Reformatie zoo spraken, behoeft ons niet te verwonderen. Zooals de Afgescheidenen, die een paar eeuwen van kerkelijke verkommering achter den rug hadden, in hun eerste optreden veelszins de schadelijke gevolgen van hun gebrekkigen leergang blijken te ondervinden, zoo hebben ook de eerste wetenschappelijke werkers na den Reformatietijd ongelooflijke moeite gehad, om zich van de scholastiek en haar dodelijke omarming vrij te maken. De Middeleeuwen, die in een bepaald opzicht „duister“ heeten mogen, maar in ander opzicht schitterend waren, zóó, dat we nog dagelijks jaloersch erop

mogen zijn, hadden de geesten stevig in hun ban gehad. Het valt niet mee, van Aristoteles, den grieksch filosoof en rede-verheerlijker, af te komen; of van de door de kerk vertroetelde mystiek der pantheïsten de werkelijke fouten bloot te leggen; en aan de hooggeloopte Rede den scheidsbrief te lezen, dien God haar gaf voor het geval dat zij aan Hem den haren zou gereikt hebben. We willen menschen als Alsted, om maar één naam te noemen — er zijn er meer — in dezen niet uit de hoogte, van de „veilige“ positie achter een bureau, veroordeelen.

Maar we mogen dan ook niet vergeten, hoe het met de kerk, d.w.z. met de gemeenschap van belijders, verder is gegaan. Toen de filosofie van Cartesius (1596—1650), den man, die op de jezuiten-catechisatie had kunnen leeren wat gereformeerden op de hunne destijds doceerden, en wat Diepenhorst vandaag aan onze jeugd onderwijst, uit de daar gepoëneerde „algemeene noties“ en „aangeboren ideeën“ consequenties trok, die straks de onderbouw werden van een door en door valsche filosofie, toen schrok de kerk. Maar ze was te voren al geschrokken van de Remonstranten. De jezuitenleerling Cartesius was nog maar kadet, toen hij te Breda in dienst van Prins Maurits trad (de jezuitenleerling in dienst van den protestant, en in beide door hem ontmoete groepen is er de nawerking van de leer der „aangeboren“, algemeen-menschelijke rede-inzichten). Maar zijn verschijning in Breda valt toch in 1618, en toen begon in Dordrecht de beroemde synode, die te oordeelen kreeg over wat de Remonstranten hadden geleerd ook over den zegen van het natuurlijk licht. En als deze synode, waarin heel de toenmalige orthodoxie, „oecumenisch“ in grootschen stijl, had te oordeelen over wat de Remonstranten tot haar groote ontsteltenis hadden geleerd, toen was het oordeel niet malisch. En Cartesius werd er bij voorbaat afgewezen, juist in zijn „onderbouw“. Gemeene gratie? Ja, Dordrecht kent die klanken, en weet ons te zeggen, dat de Remonstranten daaronder het „natuurlijk licht“ verstaan; het zou later aan een dissertatie van dr Prins, onder leiding van dr Hepp, beschoren blijven, te verzekeren, dat de dordtsche vaders de gereformeerden lieten zeggen, wat ze van de Remonstranten constateerden, dat n.l. voor HEN („ipsis“) het natuurlijk licht gemeene gratie is. (III-IV. Verw. d. Dw., paragraaf 5). De REMONSTRANTEN hadden geleerd (en leg daar nu eens naast de verleden week uit Diepenhorst's Handleiding gegeven citaten), dat de natuurlijke mensch de „gemeene gratie“ van het natuurlijk licht, de na den val den mensch gelaten gaven, zóó goed kon gebruiken, dat hij door dat goede gebruik kon verkrijgen meerdere, n.l. evangelische genade.

Zegt Diepenhorst dat?

Nee, neen, neen.

Maar hij zegt wel iets anders. Hij zegt wel, dat de onwedergeborenen, de natuurlijke mensch, het natuurlijk licht tot op zekere hoogte goed kan gebruiken. Het was, zoo leert hij, voor feitelijken en zelfs voor LEERSTELLIGEN uitbouw vatbaar, ook zonder bijzondere nieuwe opening. Uitbouw. Leer-stellige uitbouw. Resultaat van dit gebruik? Een be-vre-d-i-g-e-n-d-e staats-inrichting; nog al geen kleinigheid. En ook: een niet onoverdijstelijke rechts-beschoou-w-ing. Evenmin een bagatel. Met als gevolg: een zeker natuur-recht. Rechts-bewust-zijn: Bewustzijn. Recht en staat hier dus partieel opgebouwd uit wat algemeen-menschelijk is. DAARIN DUS GEEN ANTITHESE. Zelfs de „algemeene noties“ van Alsted e.a. komen voor den dag bij Diepenhorst: verankerde rechtsbesseffen („ieder het zijne geven“, zei Alsted). „Het bestaan van een levend Al-bestuur-der“ (ook een der „noties“, die Alsted communu noemt).

Maar de Dordtsche synode trekt nu tegen dit front ten strijde. Ze geeft kerkelijke uitspraken ertegen voor alle faculteiten en levenskringen bruikbaar en te bewaren. Ze ontkent de afwezigheid van de antithese in de regionen van het natuurlijk licht. Zelfs in civiele zaken(!) gebruikt de natuurlijke mensch dit natuurlijk licht, dat niet meer is dan een zeker (aliquod) licht, NIET GOED (III-IV, par. 4). Ook niet in natuurlijke zaken (zelfde plaats). Integendeel, hoe dat licht ook voorts moge zijn, hij bezoedelt het algeheel. Al-ge-heel (totum). Op een of andere manier? Welneen, op allerlei manieren (variis modis). Dit alles stelt hem voor God zonder verontschuldiging (a.w.). In on-ge-rech-tig-heid houdt hij het ten onder, net zooals Paulus het in Romeinen 1 van de heidenen zegt.

Hier vervalt de idee van een uitbouw in leerstellige vorm. Hier verdwijnt de toepassing in een staatsinrichting. Hier wordt geloofchend de coöperatie („concurrentie“) van natuurlijk licht en genadelijk in den bovenbouw, die evangelisch is insover „rijker“ licht komt schijnen. Hier is de antithese niet een ding, dat pas later optreedt, als men n.l. toekomt aan wat Diepenhorst noemt het „rijker“ licht, geschonken in het Woord. Want de antithese is er van den aanvang af; ze ligt in het hart. Ze is oorzaak, dat de mensch ALLE licht, niet alleen maar dat „rijker“(!) maar óók het wettische, en ook het natuurlijke ten-onder-houdt en geheel bezoedelt. Zoodat elke uit zulke menschen opgebouwde staats-

inrichting, b.v. ook en juist die van de Romeinen (ten onrechte genoemd het volk van het uit gemeene gratie triumfantelijk verkregen „recht“) een monstrueus machtsinstituut van „ongerechtigheid“ wordt. Net zoo goed als het Personalistisch Socialisme van prof. Schermerhorn. Geen plaats is hier gelaten voor wat Diepenhorst toch maar constateert: een gemeenschappelijk grondslag tusschen rechts en links. De antithese is geen afscheidingsmuur in den bovenbouw, die oprijst, of liever gedacht wordt op te rijzen boven de „kelder“-verdieping, waarin rechts en links krachtens „algemeen“-menschelijke gaven van natuurlijk licht nog samenwerken. Integendeel. JUUST in de „KELDER“-verdieping komt de antithese voor den dag: daar liggen de fundamenteën, en legt men ze.

Wij kunnen het niet anders zien, dan dat Diepenhorst hier de gereformeerde belijdenis verloochent, juist op dat punt, waar de gereformeerde jeugd ze weer broodnoodig met huivering heeft te zien: den opbouw van de staatsinrichting, de constructie van de rechtsleer, en wat dies meer zij. Wij willen geen vrede hebben met een universaliteit, die theologen oproept, tot in schorsing etc. toe, toch de uitspraken van 1942 (ook inzake de „gemeene gratie“) te „handhaven“, terwijl tegelijkertijd de juridische faculteit haar studenten het anders laat zeggen dan de Dordtsche Leerregels. Wij willen geen politieke voorlichting, die in een tijd van Schermerhorn, en van de Partij van den Arbeid, en van het Barthianisme, de antithese wel uitroept (want we moeten vooral Kuyper's klanken niet verliezen), doch die tevens de antithese loochent, daar waar ze haar scherpste tegenstellingen laat zien — aan den geloovige — en waar dus de antithese-léer ze heeft aan te wijzen, met den meesten nadruk en in de horribelste duidelijkheid. Op dat punt waar de belijdenis onze jonge menschen wil leeren schrikken, daar leert Diepenhorst in een officiële handleiding voor A.R. jongerenclubs ze vroolijk zingen, dat het nog al meevalt. Ook Kuyper heeft gesproken van de heidenen, die nog al meevielen; ook van hem is de leer, dat er in de gemeene gratie (niet in de natuur als zodanig) een PROGRESSIEVE WERKING is („progressief“ is ook van dr Hepp een lievelingsterm).

We hebben van deze dingen rekenschap gegeven — in den organisatorischen weg — in ons rapport, ingediend ter synode, vóór het schisma, dat ze in het leven riep. Zij heeft die rapporten en dus ook het onze achterwege gehouden, ondanks de andersluidende beloften. Toen hebben we na den oorlog in ons blad het laten afdrukken; onze lezers kunnen dus daarnaar verwezen worden. Ook voor het ontvangen van positieve vingervijzing in dezen.

En nu de A.R. partij langs organisatorischen weg ons een handleiding op tafel legt, waarin deze van de belijdenis afwijkende opvattingen worden gelegd tot grondslag van eigen politieke opbouw in leer-stellingen vorm, nu moeten we spreken. We hebben niet voor de grap dat rapport destijds geschreven; we deden dat voor diezelfde jonge menschen, die nu door Dijk en Ridderbos (e.a.) worden gebracht onder de leiding van dr Diepenhorst. En als we deze dingen openlijk zeggen, dan is dat niet on-organisatorisch, maar een positieve dienst aan de A.R. beginselen, en dus ook aan de A.R. Partij, als ze maar hooren wil.

Als evenwel soms kiesverenigingen, die weigeren een spreker te laten optreden, die deze principieele vragen behandelt, wel, om diens invloed te breken, langs organisatorischen weg vergaderingen beleggen om de bezwaren weg te redeneeren, en tevens de jeugd aan dergelijke lei-draden zich laten te gast gaan, dan zijn wij geroepen, te spreken. Omdat de reformatie doorga, en we antwoord geven op den zwaren tijd, waarin we onze jeugd dienen te wapenen tegen een alles overheersende eenheidsbeweging, die tenslotte opkomt uit een „natuur-recht-theorie“ als ook prof. Diepenhorst feitelijk propageert.

NASCHRIFT. Indien in 't Trouw-nummer van 23 Mei j.l. de onder het hoofdtitel geplaatste letters A. I. hetzelfde zijn als A.L., dan neemt daarin dezelfde auteur, tegen wien we eenige weken geleden ons artikelje „De zeere plek“ schreven (het bleef ter drukkerij wachten), het woord over „Kerk en Politiek“. Wij behooren tot diegenen, die probeeren nog wat te redden. Maar dit artikel geeft mij het onprettige gevoel, dat 't toch niet geeft, omdat men niet eens goed luistert.

Schrijver begint met enkele juiste opmerkingen. Maar als hij de kerk een „bezielende“ kracht wil doen oefenen op de christelijke politiek, dan vullen we aan: „bezielen“ kunnen óók de heidenen, „belijden“ alleen de christenen; we willen dus meer dan de rol van bezieler. „Als de dominee van onze kiesverenigingen weg-blijft, gaat het mis“, zegt schr. Maar het gaat vooral mis als hetzij de dominee, hetzij een politicus betoogen houdt, tengevolge waarvan de kiesverenigingen nalaten erop te letten of de belijdenis leeft voor de leiders. En voor de mannen, die ons vertegenwoordigen. In de belijdenis heeft men alle dominees en alle andere leden van kerk en..... kiesvereniging bijeen. Is die belijdenis levend, bij de repraesentanten, dan zal die bezieling van-zelf wel komen.

Dat de kerk de politiek heeft te verstaan naar haar „eigen aard“ is juist. Laat de politiek bedenken, dat óók de kerk haar eigen aard heeft. En dus begrijpen, dat wij kerkelijke vonnissen willen lezen, zooals ze er staan, d.w.z. als uitsluiting uit het rijk der hemelen, als we blijven bij wat de kerk zonde noemt. En als wij dan in de kerk worden uitgesloten, en een oogenblikje

later in
we gun
met zulke
creet ges
bos e.s.
christen-
hierover
is geen
en dus
tegen h
christelij
van k.d.
Dr. Coll
nog ma
dat de
gevoerd
Latijn w
was in pl
bij ons h
stoken v
vergader
in het av
zaal tege
verband
Diepenho
aan de s
partij on
studente
zien? Ke
schr. W
ginsel
necht
Politie
Juist dan
partijfigu
En als d
en Belij
ten“ gev
ook in d
uitsprake
dat terw
veelszins
schen
hem in d
schreven
Over t
de auteu
litiek is p
politie
duizend
drift ach
die is on
dien zijn
auteur v
„theologi
de politi
recht“).
gemeene-
baan hie
en dus al
t werk.
zwaren t
op-positie
kend het
tegen Co
zuchten:
kwestie
dankte, d
gang geb
redeneerd
politiek i
aan: uw
De sch
een strijd
de kunst
recht is
weten. H
blijft wor
Wie dit
heden, w
Vergete
daar roe
„kunst“ v
gescheide
Het sk
zouden a
recht ont
afdwaling
recht we
waarin z
recht des
Gods naa
argument
En wij
dit bedri
van „del
doen van
Niet ma
tafel zit,
voorlicht
Geloof
toe te vo
bedoelen
werken. I
pende we
Maar zeg
ten dage
BEGINSE
worden v
selen (!)
„straffen
auteur in
wat voor
hebben u
kerk m
politie
„dood“ d
Zondags
toch eens

Romeinen (ten
gemeene gra-
heid" wordt.
Socialisme van
hier gelaten
nastateert: een
men rechts en
gsmuur in den
ht wordt op te
aarin rechts en
ke gaven van
gendeel. **JUST**
antithese voor
en legt men ze
an dat Diepen-
is verloochent,
eerde jeugd ze
t te zien: den
constructie van
Vij willen geen
theologen
de uitspraken
te "hand-
dische facul-
zeggen dan de
politieke voor-
orn, en van de
arthisme, de
en vooral Kuy-
tevens de anti-
cherpste tegen-
ige — en waar
te wijzen, met
pekte duidelijk-
nize jonge men-
Diepenhorst in
ongerelaten ze
it. Ook Kuyper
nog al meevle-
in de gemeene
ig) een **PRO-**
stief" is ook van

nschap gegeven
in ons rapport,
sma, dat ze in
en dus ook het
le andersluiden-
oorlog in ons
en; onze lezers
n. Ook voor het
g in dezen.
satorischen weg
in deze van de
rden gelegd tot
w in leer-stelli-
We hebben niet
geschreven; we
aen, die nu door
bracht onder de
we deze dingen
organisatorisch.
t, beginselen, en
m a a r h o o-

n, die weigeren
deze principieele
vloed te breken,
ringen beleggen
tevens de jeugd
gast gaan, dan
t de reformatie
den zwaren tijd,
penen tegen een
ig, die tenslotte
e" als ook prof.

ner van 23 Mei j.l.
ers A. I. hetzelfde
auteur, tegen wien
e "De zeere plek"
hten, het woord
tot diegenen, die
artikel geeft mij
geeft, omdat men

erkingen. Maar als
t wil doen oefenen
i we aan: "be-
belijden" alleen
in de rol van be-
ereenigingen weg-
et gaat vooral mis
as betoogen houdt,
en nalaten erop te
de leiders. En
ordigen. In de be-
andere leden van
die belijdenis le-
die bezieling van-

erstaan naar haar
bedenken, dat ook
begrijpen, dat wij
zoals ze er
rijk der hemelen
noemt. En als wij
in een oogenblikke

later in de politiek weer worden ingesloten, dan zeggen
wegun ons het gezicht op ernstige mensen, want alleen
met zulken kunnen wij principieel werk verrichten. Con-
creet gesproken: als wij openlijk verklaren, dat Ridder-
bos c.s. zich vergrepen aan recht en wet en aan onzen
christen-naam, zeg dan niet in de politiek: wij **WILLEN**
hierover **HIER** niet gesproken hebben. Want deze zaak
is geen zaakje van een kerkje. We kennen geen kerkje,
en dus kennen we geen zaakje in de kerk. Wij hebben
tegen hen bezwaren uit een oogpunt van openbaar
christelijk leven. Daar moet een kiesvereniging werk
van kunnen maken. Laat Trouw niet in de fout van
Dr Colijn vallen, die met Ridderbos, toen het in de kerk
nog maar een broeder-strijd was, openlijk verzuchtte,
dat de broederstrijd maar in het **LATIJN** moest worden
gevoerd: Colijn begreep niet, dat de man, die in het
Latijn wou argumenteeren, kort daarna in staat
was in plat **NEDERLANDSCH** te concludeeren, dat
bij ons het openbaar christelijk leven in den wortel ont-
stoken was. En als wij welkom zijn geweest in openbare
vergaderingen van de partij in verkiezingsdagen om ons
in het zweet te spreken b.v. voor een stampvolle Doelen-
zaal tegen Barth en Brunner, laat ons dan ook in partij-
verband mogen zeggen, in plat hollandsch, dat de jongere
Diepenhorst inzake Barth aan de jongens van de J.V. en
aan de studenten verkeerde voorlichting geeft, d.w.z. de
partij ondermijnt. Men wil immers die jongens en die
studenten straks naast en na ons op de kiesvereniging
zien? Kerk en politiek hebben een eigen aard, zegt de
schr. Wij vragen: hebben ze ook ieder een eigen be-
ginsel? Of geloofs-spanning? Wij meenen:
neen.

Politiek is strijd om het recht, aldus schr. Accoord.
Juist daarom worden wij zoo benauwd, als vooraanstaande
partijfiguren met het recht een loopje nemen (synode).
En als de auteur zegt: het is recht, waarvoor "Schrift
en Belijdenis" (!) "alleen beginselen of grondgedach-
ten" geven, dan loochenen wij dit. De belijdenis geeft
ook in dezen sommige klare uitspraken. Door die klare
uitspraken b.v. is Linggadjati geoordeeld. Hoe komt het,
dat terwijl de heer Schouten inzake Linggadjati een
veelszins verdienstelijke strijd voerde, kerkmen-
schen als Verkuyll, Bavinck, Van den Brink en anderen
hem in den steek lieten? Omdat ze op dit punt net zoo
schreven als de auteur van Trouw. En allang zoo dachten.

Over theologische vragen, aldus een beetje schamper
de auteur, kan men duizend jaar twisten, maar (!) poli-
tiek is practijk. Evenwel over de grondvragen der
politiek, neem maar de wijsgeerige, is langer dan
duizend jaar gestreden. En wie zulk een strijd een be-
drijf acht, dat met "de practijk" niet te maken heeft,
die is on-practisch. Want beginselen werken door. Boven-
dien zijn sommige kerkelijke antwoorden, die deze
auteur vermoedelijk met den niet-passenden naam van
"theologische" aanduidt, van rechtstreeksch belang voor
de politiek (denk aan "natuurlijk licht" en "natuur-
recht"). Toen Kuyper destijds met zijn goed-bedeelde
gemeene-gratie-theorie de politieke leiders op de
baan hielp, toen zij geen mensch: dat is theologie,
en dus alleen voor de kerk. Ze dankten God en gingen aan
t werk. Toen daarentegen wij begonnen daartegen be-
zwaren te ontwikkelen, zonder evenwel de "natuur" in
oppositie tegenover "de genade" te zetten (eerder bre-
kend het dualisme tusschen beide), toen zei Ridderbos
tegen Colijn: schreven "ze" maar latijn; en anderen
zuchtten: die "gemeene-gratie" is een theologien-
kweste. Men kende zijn eigen leven niet, toen men God
dankte, dat Kuyper in 't nederlandsch de politiek had op
gang geholpen met zijn gemeene-gratie-idee. De Duitschers
redeneerden ook zoo. Van **ZICHZELF** zeiden ze: onze
politiek is **RELIGIE**. Tot **ONS** zeiden ze: denk er wel
aan: uw religie blijft buiten de politiek.

De schrijver, die begon met te spreken: politiek is
een strijd om het recht, eindigt met de leus: politiek is
de kunst van het bereikbare. Maar strijden voor het
recht is altijd een grijpen naar het onbereikbare, en dat
weten. Het zich zetten tot een teken, dat weersproken
blijft worden.

Wie dit onderschrijft, vergeet geen moment de moeilik-
heden, waarvoor onze kamerleden zich geplaatst vinden.
Vergeet ook niet, dat zij dikwijls niet anders kunnen dan
daar roeien met de riemen die ze hebben. Maar hun
"kunst" willen we van hun "strijd" om het "recht" niet
gescheiden zien.

Het slot van het artikel "ligt" ons het minst. "Wij
zouden aan professoren en predikanten niet gaarne het
recht ontzeggen, om elkander en anderen van principieele
afdwalingen te beschuldigen". Nu wij ontzeggen hun dit
recht wel degelijk in veel gevallen. In al die gevallen,
waarin ze valsch beschuldigen. Wij ontzeggen hun het
recht des te meer, in zulke gevallen tot banvonnissen in
Gods naam te komen, terwijl ze daarna het roer van hun
argumenten omgooien.

En wij ontzeggen elk schrijver in "Trouw" het recht
dit bedrijf te qualificeeren met den niet-passenden naam
van "debatten". Wij wilden graag dat men aan het
doen van Ridderbos en Dijk en zoo zijn eigen naam gaf.
Niet maar als men met deze heeren aan één avondmaals-
tafel zit, maar ook als men aan de kiesverenigingen
voorlichting geeft.

Geloof zonder werken is dood, zegt de Schr., om eraan
toe te voegen: beginselen zijn het niet minder. Hij zal
bedoelen: het hebben van beginselen, maar zonder
werken. Het uitroepen ervan, maar zonder de erop klo-
pende werken. Wij onderschrijven zijn woord van a tot z.
Maar zeggen dan temeer tot hem: als uw naaste vrienden
ten dage der "tucht" in de KERK roepen: ziehier onze
BEGINSELEN (en daarom moeten al die honderden
worden weggezonden), en ze gaan daarna die begin-
selen (!) overboord gooien, tolererende wat ze in ons
"straffen", dan zeggen we: dit is "dood". En als dan een
auteur in "Trouw", nauwelijks wetende, waarschijnlijk,
wat voor "beginselen" Ridderbos en Dijk c.s. nu eigenlijk
hebben uitgeroepen, antwoordt: praat daarover in de
kerk, maar geen woord erover in de kringen van de
politiek, dan vragen we: is dat geen gevaar, als men
"dood" den naam van "leven" geeft, en dit alleen des
Zondags? Wij zouden met aandrang willen vragen: zie
toch eens wie men heeft uitgeworpen, en wie erbij ston-

den te applaudisseeren? De rechtsche flank onder de
soldaten van Kuyper (we hebben 't over den beginsel-
strijd) zijn weggestuurd, en die applaudisseerenden waren
de leden van de linksche flank; de menschen, die
Schouten het eerst met een kerkelijk moreel-gezags-
gebaar (de zendingsmannen) hebben gemolesteerd in zijn
politieke Linggadjati-strijd.

We worden dan ook alleen maar gebracht in een sfeer,
waarin het naar elkaar luisteren bij voorbaat wordt ge-
hinderd, als we tenslotte zonder concrete aanduiding
hooren spreken van "officiëren", die, "veilig gezeten
achter hun bureau, zich alleen maar in het steekspel
der hoogere krijgskunde vermeien". Dat zegge men niet
tot wie in oorlogstijd den strijd hebben gevoerd op het
terrein waar schoten vielen, ik bedoel dezen keer: de
schoten van de Ridderbussen etc. Men zegge het tot hen,
die achter hun bureau formules van goddelijken open-
baringsinhoud opstellen, die ze straks ter bestrijding over-
laten, maar dit eerst, nadat ze ermee de kerk hebben
plaggeschoten. Dat zijn de "stuurlui" van den wal, die het
schip der kerk zijn beklommen, om het aan den grond
te zetten.

En tenslotte: maar ook wij als kerkmensen
zeggen: geen stuurlui van den wal. En daarom zullen we
spreken als de politieke kringen hen naar onze jeugd
sturen.

De auteur in "Trouw" zegt: wij hebben dringend be-
hoefte aan menschen die zich willen verdiepen in de
vragen van den dag. Ja, maar één van zijn mede-
werkers schrijft immers in een handleiding voor de A.R.
jeugd, dat de KERK met die vragen van den dag
zich niet bezig houden mag? Word kerkelijk ambtsdrager,
en de kerk kan u uitwerpen; ga in de politiek, en ze staat
bij wat ge daar uitvoert, eerbiedig met den mond open
naar u te kijken. Maar wij houden de kaken liever op
elkaar.

K. S.

DE ZEERE PLEK.

Op de V.U. hebben we kritiek; en het is ons bekend,
dat menigeen denkt: nu ja, er zit "oud zeer", en zich
daarom bij voorbaat al schrap zet: het zal wel be-
vooroordeelde kritiek zijn.

Inderdaad zit er "oud zeer". Het pijnlijkste is even-
wel, dat er "nieuw zeer" "zit". Dat de V.U. in haar
fouten volhardt en niet heeft begrepen, en, als zij
niet radicaal verandert, nooit meer begrijpen zal, wie
de ware vrienden zijn van de beginselen, waar-
uit zij geboren is. Die tijd (van dat wel begrijpen) is
er geweest. Later kwam de zelfgenoegzaamheid, ten-
gevolge van zelfhandhaving tegen niet eens concu-
reerende andere invloedscentra.

Maar goed — we rekenen met die mentaliteit. En
laten daarom dezen keer een schrijver in "Trouw"
spreken, die wel een vriend van de bestaande V.U.
zal wezen.

Hij schreef in No. 623 (10 Mei) een artikel, onder-
teekend "A.I.", over "Geloof of beginsel".
Daarin wordt geopponereerd tegen mr Schmal. Mr
Schmal had iets geponeerd, dat de schrijver in
"Trouw" aldus in formule brengt, n.l.:

*"dat de Kerk niet, bijv. door een binding aan de
belijdenisschriften, de wetenschap moet vastleggen".*

Tot zoover mr Schmal, volgens interpretatie-
"Trouw".

Hiertegenover plaatst nu de schrijver in "Trouw",
na de mededeeling, dat hij die stelling zelf aanvaardt,
het volgende als bijdrage voor de kennis der feiten:

*"Het is dan ook een ABUIS, wanneer mr Schmal
zegt, dat de Drie formulieren van Eenigheid (de
belijdenisschriften) een bindende grondslag zijn
voor de Vrije Universiteit. Dat is alleen juist voor
de Theologie, niet voor de andere faculteiten".*

Tot zoover "Trouw".

Hier wordt de "zeere plek" der V.U. geraakt. De
"andere" faculteiten staan niet op den grondslag
der belijdenis (3 formulieren).

Dat ook de theologische op enkele punten
dien grondslag verlaat (evenals het huidige syno-
docratische Kampen onder leiding van dr J. Ridder-
bos), is tot daar aan toe. Zij doet dat in het onder-
wijs van Hepp (over het geweten, het algemeen in-
wendig getuigenis des Geestes, het mogelijke gebruik
van het "natuurlijk licht", de gemeene gratie, de plu-
riformiteit). Ridderbos (in zijn blad) steunt haar in
dien afval, omdat hij nu eenmaal, als 't op de V.U.
aankomt, minder scherp ziet, dan wanneer 't op zijn
Kamper collega's, die hun eigen weg gaan, afgaat.

Maar, nog eens, daarover spreken we thans niet.
Theoretisch gesproken (meer is er, geloof ik,
niet om te troosten) kan men een tijdelijke aberratie
van professoren der Theol. Fac. der V.U. corrigeren
naar den grondslag. Gebeuren zal 't wel niet, maar
in abstracto kan het.

Maar het gaat ons om iets anders ditmaal. Die an-
dere faculteiten zijn niet gebonden aan de 3 for-
mulieren.

Is dit nu een jubeltoon, of een exclamatie van
iemand, die buikpijn heeft?

Wij gelooven 't laatste.

Neem een man als dr K. Dijk. Hij is een paladijn
van de concrete V.U. (hoe ze ook sporen of ont-
sporen moge), en zal dus wat "Trouw" constateert,
niet alleen als weergave van den feitelijken toestand,
doch ook als factische erkenning van een norm
prachtig vinden. Ik zie hem al ja-knikken. Maar als
hij de positie van een theoretisch-, interkerkelij-
ken" jeugdbond — de J.V. op G.G. — moet vaststel-

len, dan zal hij "de vrienden" laten formuleeren dat
natuurlijk de H. Schrift in de Geref. belijdenis is
geïnterpreteerd, en dat natuurlijk die belijdenis,
en dus die H. Schrift goed is geïnterpreteerd door de
synodes van 1926 EN van 1942-'44, zoodat na-
tuurlijk de interkerkelijke bond, zonder "eng" te
worden, puur synodocratisch is. Hij heeft als ker-
kelijk coöperator met Ridderbos-Grosheide een re-
deniering gevolgd (om een bepaald doel te be-
reiken) die hij om zijns levens wil (en dit wederom
om een bepaald doel te bereiken) niet zou wil-
len volgen voor de hooggeleerde, onvolprezene V.U.
Er is hier een dubbele logica, één voor tóóg-, één voor
protest-dagen.

Van een dubbele logica nu krijgt men altijd buik-
pijn.

Willen wij hier, bedekt of openlijk, een sneer geven
tegen de V.U.?

Neen — géén sneer, en wél openlijk.

Wij willen openlijk verklaren, dat o.i. de V.U. nog
nimmer klaar gekomen is met de kwestie, hiermee
samenhangende. Men heeft gezegd: we binden ons aan
de gereformeerde beginselen. Maar in de for-
muleering van die beginselen is men nog nooit ge-
slaagd. En sindsdien zweeft alles in de ruimte.

Willen wij daarmee zeggen, dat elke faculteit moet
gebonden zijn aan de 3 formulieren? Als men ons
vraagt, of 't wenschelijk zou zijn, antwoorden
we ja; want die 3 formulieren geven inderdaad te
kennen wat gereformeerd is. Het is eenvoudig
belachelijk; dat dezelfde menschen, die met hun ver-
vangingsformuletje 1946 direct naar een
oecumenische(!) synode loopen, om approbatie erop
te krijgen, een oogenblikje later zullen redeneeren:
wilt u oecumenisch doen? dan geen 3 formulieren, doch
beginselen! Met het eerste gebaar bereiken
zij, dat wij, die hen van afwijking van de 3 formule-
lieren op bepaalde punten beschuldigen, niet kunnen
meedoen aan het z.g. oecumenische werk; en met het
tweede, dat zij de 3 formulieren nog verder kunnen
"interpreteeren" naar hun er van afwijkende meenin-
gen. Het blad van dr J. Ridderbos b.v. maakt nu heel
veel werk van de pluriformiteit, waarvan Kuyper
zelf zei, dat ze inging tegen de letter en den geest
der belijdenis. Onze conträ-argumenten worden als
"fanatiek" zóómaar — voorbijgegaan.

Om nu echter op de V.U. terug te komen: we heb-
ben in een andere rubriek reeds betoogd, dat een
heusch gereformeerd belijder (van drie formu-
lieren) zich nimmer in zijn wetenschappelijke arbeid
(al is die formeel ook daaraan niet gebonden) ervan
vrij kan maken.

Nu zijn er inderdaad in de 3 formulieren wel be-
paalde punten, die niet rechtstreeks(!) de
stof der faculteiten, die niet theologisch zijn, raken.
Een jurist kan goed jurist zijn, een litterator goed li-
terator, ook al spreekt hij niet over de paapsche
mis. Maar artikelen, die in hun achtergrond de
stof der andere faculteiten niet raken, ken-
niet eens. En dat pleit al tegen
loslating.

Daar komt bij, dat andere confessioneel gefixeer-
de waarheden alle faculteiten direct
raken. B.v. inzake het natuurlijk licht en 't
feit, dat de onwedergeboren mensch dit ten onder
houdt en geheel bezoedelt. Daar
kan geen één faculteit om heen.

Een juridische faculteit, die het wel doet, moet
scheef loopen. Zoo b.v. prof. Diepenhorst (J.V.). In
ons nummer van verleden week o.a. heb ik aangetoond,
dat hij daarvan afwijkt.

Nu zou de V.U. hem moeten afwijzen. Het zal
niet gebeuren.

Ook de A.R. partij zou het moeten doen. Ze zal
hem hoogstens(!) wat minder duidelijk naar vo-
ren schuiven.

En hier ligt de zeere plek. Kuyper heeft veel te veel
de kwestie der formulieren als een kwestie der
kerkelijke binding gezien, en zijn V.U. van de
kerk willen "redden" (verder gaan de heeren van de
V.U. in de kerk het mes zetten naar hartelust: 1944!)
Hij wreekt zich Kuyper's fout. Binding aan
de drie formulieren is, als de kerk ze
hanteert, kerkelijke binding. Maar ze is eerst en
tevens binding aan Gods waarheid.
Uit angst voor kerkelijke willekeur heeft Kuyper
de waarheid willen verhinderen, haar herauten te
binden.

K. S.

JAARBOEK GEREFORMEERDE KERKEN.

Ons Jaarboek, eigenlijk heet het Handboek, is ver-
schenen.

Natuurlijk geven we hier geen cijfers en feiten;
want de belangstellende lezer zal ze uit het boek zelf
willen halen. We kunnen slechts de belangstelling
opwekken, door een kort bericht omtrent wat er in
staat. Dat is heel veel. Niet alleen de gewone statis-
tische gegevens, die meer en meer uitdijen, ook wat
verenigings- en persnieuws betreft, doch ook enkele
artikelen vullen het plm. 200 bladzijden tellende boek.
In de eerste plaats het Jaaroverzicht, waarin gepoogd
is, de voornaamste gebeurtenissen op kerkelijk ter-
rein te overzien, en soms naar haar betekenis te
taxeeren. Daarna een artikel van den archivaris der

gemeente Kampen, die uit allerlei oude papieren de geschiedenis van het pand Broederweg 15, Kampen, heeft gereconstrueerd; men weet, dat daar de Theologische Hoogeschool tegenwoordig gehuisvest is. Vervolgens een artikel over de betekenissen en het werk van prof. Greijdanus. Onze oudste hoogleraar hoopt, zoo de Heere wil, op 19 December a.s. op de periode van een dertig-jarig hoogleeraarschap te mogen terugzien. Dat kan niet anders dan een dag van dankbaar gedenken worden. Mede met het oog op dien, naar we hopen, komenden gedenktag is dit artikel geplaatst; het is al eenige jaren oud, en poogde destijds de tendenzen in prof. Greijdanus' levenswerk aan te wijzen. Eindelijk treft men nog een artikel aan over een klein maar betrekkelijk beslissend onderdeel van de geschiedenis der veelbesproken woorden „in Christus geheiligd” uit de eerste doopvraag. Het „Mengelwerk” is geschreven door den heer J. Don (bovenbedoeld archivaris) en voorts door ondergetekende, die met de redactie belast is.

De gegevens van 't boek zijn natuurlijk al weer eenigen tijd oud. Maar de historie stond niet stil. Wie dit boek ter hand neemt, en over Gods werk in en na 1944 denkt als wij, zal zich door de lectuur van dit boek tot dank verplicht gevoelen jegens Hem, die schonk wat in 1944 niemand heeft kunnen of durven hopen.

Uitgeefster is: firma Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes. K. S.

ALMANAK

FIDES QUÆRIT INTELLECTUM.

Ons Kamper Studentencorps heeft zijn tweeden „na-oorlogsch” almanak gepubliceerd. In 1946 kwam de eerste, in '47 de tweede opstanding uit de oorlogsmisère. Was reeds de voorgaande almanak goed, deze tweede is nog beter. Niet wat de degelijkheid betreft, want die was er ook in '46, doch voor wat aangaat omvang en uitvoering. Het papier is voor dezen tijd om jaloersch te worden.

En — het is dicht bedrukt. Eerst komen de gegevens omtrent de Hoogeschool. Een mooie foto van prof. Deddens, den Rector, en van prof. Veenhof en van drs Buwalda vergezelt een soortgelijke van den Senaat van het Corps, benevens van den voorveer van het gebouw en van een hoekje der bibliotheek; gelukkig is die opname al weer verouderd, omdat er inmiddels weer een nieuwe kast moest worden bijgebouwd.

Daarna komt, wat we maar zullen noemen het „mengelwerk”. Prof. Holwerda geeft een mooie exegetische verhandeling over den bekenden, maar moeilijken tekst uit Amos: „de leeuw heeft gebruld” en wat daar verder volgt. Het is een lust haar te lezen en te zien, niet alleen hoe het betoog wordt opgebouwd, doch ook, hoe ongezoekt en direct het verband is met belangrijke theologische vragen van den kerkelijken strijd. Al worden ze niet genoemd, men ziet onmiddellijk het directe verband, en verblijdt zich nu des te meer om den strengen, schriftuurlijken opbouw van het betoog. Van één der studenten ontvangen we een duidelijke en goedgebouwde verhandeling over de remonstrantische praedestinatieleer. En van de hand van ondergetekende is de tekst

van twee rectorale oraties, die hij aan de Theol. Hoogeschool gehouden heeft, de ééne vóór, de andere na haar restauratie. Beide zijn gewijd aan de vraag, of de term algemeene genade wetenschappelijk verantwoord is, welke vraag hier ontkennend wordt beantwoord.

We kunnen niet beweren, dat alle stukken in dezen almanak even vlot leesbaar zijn als een meisjesromantje. Er staan nog wel wat vreemde woorden in, sommige pagina's zijn er zelfs mee overladen. Maar het geheel legt een getuigenis af van den arbeid onzer Hoogeschool; — die arbeid kan door wie van misverstanden wil gezuiverd worden uit deze artikelen te beter worden gekend.

We mogen het Corps, dat inzake den verschijningsdatum met moeilijkheden te tobben had, en den uitgever om zijn uitnemend en degelijk werk van harte gelukwensen. K. S.

CANDIDAATS-EXAMEN.

Geslaagd voor het Candidaats-examen aan de Theol. Hoogeschool, Broederweg 15, den heer F. F. Pels, Jan van Arkelstraat 66 te Kampen.

OPVOEDING EN ONDERWIS

S.S.R. EN DE GRONDSLAG DER DRIE FORMULIEREN.

VI (slot).

Het heeft dan ook weinig zin, nog over de andere groepen te spreken.

Toch wil ik het doen.

Daar zijn de saboteurs der synodebesluiten. Zij toonen dus in hun gedragingen die besluiten niet voor hun rekening te nemen; alleen, zij melden het niet officieel ter plaatse, waar dit behoort: aan hun kerkeraden. Een min fraaie houding; niet te verwarren met sabotage in den bezettingstijd; want deze was het eerst mogelijk doorgevoerde daadwerkelijk verzet. Deze verzetten zich niet wezenlijk; zij negeeren eenvoudigweg, wat besloten is; en zij kunnen dit binnen hun kerkmuren blijven doen, omdat hun kerkelijke organen hen deswege niet meer lastig vallen; zooals in de 2de helft van 1945.

Met dezen is m.i. samenwerking en verenigingsverband mogelijk, als zij eerlijk verklaren den grondslag van S.S.R.: „de Bijbel, opgevat overeenkomstig de Drie Formulieren van Eenigheid” te kunnen en te willen onderschrijven. Zij toch zijn het, kerkrechtelijk, noch dogmatisch met de synode eens. Zij zien alleen niet de noodzaak met het kerkverband te breken. Punt 2c van de motie Draayer-Stellingwerff, gepubliceerd in Libertas van Nov. 1946, luidt: „dat inzake het Verbond der genade het complex der uitspraken der Geref. Kerken in Nederland in de jaren 1905-1942-1946 niet als eenige interpretatie der Belijdenis te aanvaarden is”; het woord „eenige” kan hierin 2 betekenissen hebben; n.l. van „alleen juiste” of „alleen rechthebbende” interpretatie; en van: „eenigheids”. De laatste opvatting zouden dezulken dan moe-

ten kiezen..... Mogelijk ware het nog beter het woord „eenige” geheel weg te laten; en te lezen: dat die uitspraken „niet als interpretatie der Belijdenis te aanvaarden” zijn.

De volgende groep is die dergenen, die onwetend gehouden zijn aangaande wat gebeurd is; die vrij blindelings hun „voormannen” gevolgd zijn. Die dus niet uit een innerlijke overtuiging de synodebesluiten uitvoeren, want die innerlijke overtuiging hebben zij niet; maar die desniettemin die besluiten toch maar uitvoeren en helpen uitvoeren.

Met dezulken zal gesproken moeten worden; hun zal gezegd moeten worden, waar de moeilijkheden zitten; waardoor dit kerkconflict zulk een ongemeene diepte gekregen heeft, zoodat het ook zijn konsekventies moest krijgen voor het christelijk verenigingsleven. Willen zij dan punt 2 van de motie Draayer-Stellingwerff aanvaarden, dan acht ik samenwerking met hen nog mogelijk.

Rest de groep der kerkelijk indifferenten. Hen wensch ik niet in de S.S.R. Het indifferentisme zal zich zelden enkel en alleen beperken tot de kerk, (wat al erg genoeg is!) maar zich allicht ook uitstrekken tot verdere onderdelen van onze Belijdenis. Dezulken verzwakken alleen maar de kracht van een vereniging. Fraai is zulk een samenwerking niet.

Vraagt ge: Of het geen nadeelen heeft, wel samen te willen werken met die andere groepen?

Zeker! Men moet dan ook niet zeggen, dat door zóó te spreken als ik zooveen deed, de vrijgemaakten alles willen hebben en heelemaal geen water in wijn doen.

Werkelijke kracht over de heele breedte heeft alleen een christelijke vereniging, die samengesteld is uit leden van één kerkelijke gemeenschap.

Zoodra een vereniging, die een christelijk doel nastreeft, leden aanvaardt uit verschillende kerkelijke gemeenschappen, wordt zij in haar interne werk telkens weer gehandicapt door verschil van inzicht in de kwaliteit der kerkelijke gemeenschappen.

In deel 3 van zijn „Gemeene Gratie” wijst Kuyper erop, dat zowel het Nieuwe Testament als de 3 formulieren van eenigheid uitgaan van de eenheid der, ook plaatselijke kerk. Zij kennen geen „pluriformiteit” der kerk! Het komt dan ook duidelijk uit in de Belijdenis aangaande de Kerk, dat Guido de Brès en met hem de toenmalige kerk, die deze Belijdenis tot kerkelijke geloofsbelijdenis verheft, slechts kennen één ware, één wettige kerk. Alle andere kerkelijke gemeenschappen, of gemeenschappen van geloovigen „versieren zich wel met den naam der kerk” maar zijn..... secten!

Welnu, een vereniging, die welbewust haar leden wil recruteeren uit verschillende van zulke gemeenschappen van geloovigen, van de kerk en van secten..... en dan toch als haar grondslag aanvaardt deze kerkelijke belijdenis MOET in moeilijkheden komen; als zij met dien grondslag volledig ernstig om wil blijven gaan. Bouman schrijft: „Dat betekent alzo voor een vereniging als de S.S.R., die — om van andere vereisten hier niet te spreken — als lid toelaat al wie Gereformeerd is van belijdenis, tot welke Kerk

alleen bestaan in woorden of klanken, maar ook openbaar worden in daden”.²⁾

Hoewel hij dus van plan was een uiteenzetting van „de leer des heiligen doops” te geven, was hij tot dusver wegens veelvuldige ambtsbezigheden, een doodelijke ziekte en voortdurende zwakte steeds verhinderd zijn belofte te vervullen en zijn voornemen ten uitvoer te leggen. Toch blijft Scholte zijn plan vasthouden! Temeer omdat pas het boekje van Drukker verschenen was. Dat vooral deed hem „de noodzakelijkheid inzien eener eenvoudige en bescheiden teregtwijzing van de verwarde denkbeelden over het leerstuk der Kerk en Sacramenten, lidmaatschap en Christelijke tucht”.

Daar Scholte evenwel nog steeds met velerlei arbeid overladen is „deed het hem „bijzonder genoegen”, dat een ouderling der Afscheiden Kerken de weerlegging van Drukker's betoog op zich wilde nemen. Deze ouderling bood zijn opstel eerst ter plaatsing in „De Reformatie” aan. Maar de redactie van dat tijdschrift besloot na het artikel van Smeedes geen nieuwe bijdragen over de kwestie van de doopsbediening in haar blad op te nemen. En daarom vroeg en verkreeg Scholte van den schrijver de vrijheid om wat hij had geschreven afzonderlijk, als aparte brochure uit te geven”.³⁾

Behalve deze mededeelingen over het ontstaan van de brochure, lanceert Scholte in zijn Inleiding óók nog enkele opmerkingen welke rechtstreeks de in geding zijnde kwestie raken.

We zullen die, om Scholte's kijk op de zaak zoo juist mogelijk weer te geven, hier eveneens doorgeven. Vooreerst wijst hij een misverstand af. Hij schrijft namelijk: „Tot nadere inlichting ben ik verplicht te betuigen, dat de personen, tegen welke het boekje van DRUKKER gericht is, niet meenen, dat de

wetenschap betrad. En dr Smilde deed het ook niet, toen hij dit alles buiten beschouwing liet!

We gaan nu over tot de bespreking van nieuwe publicatie in den bewogen dogmatischen strijd.

Het is: Bijdragen ter bevordering der regte kennis aangaande de leer en praktijk des Heiligen Doops. Uitgegeven door H. P. Scholte, Bedienaar des Goddelijken Woords. Te Amsterdam, bij H. Höveker 1837. Het boekje is behoorlijk kerkelijk goedgekeurd door de „Visitatores Librorum” van Noord Brabant (Gazelle Meerburg), Zuid- & Noord-Holland.

Het keurig uitgegeven geschrift begint met een Inleiding van Scholte.

Hij vertelt daarin, dat hij reeds lang van plan was „een stukje over de leer en de praktijk des H. Doops door den druk gemeen te maken”, ten einde „het regte begrip” van dat „gewichtige leerstuk” te bevorderen. Het was van den beginne af zijn praktijk geweest de kerk „te reformeren naar Gods Woord”. Dit werd ook openbaar in de bediening van den doop aan jonge kinderen. Nimmer kon Scholte „het voor God verantwoord, om het teeken en zegel van Gods genadeverbond aan bekende ongelooovigen of aan hunne kinderen toe te dienen”.¹⁾ Scholte spreekt er dan zijn verbazing over uit, dat hij hierom door velen werd aangezien als „een uitspruitel van velerlei dwalingen en ketterijen”. Dat hij vanwege deze doopspraktijk door de vijanden van Gods volk miskend en veracht werd, verwonderde hem niet. Maar het bevreemde hem wel, „dat menschen, die openbaar betuigd hebben, verenigd te zijn met het werk der reformatie, dat de Heere in onze dagen, zoo wel als in de dagen onzer vaders, gewrocht heeft, nogtans de praktijk tegenstaan, ja, soms lasteren, welke noodwendig moet gezien worden, zal de reformatie niet

¹⁾ p. III/IV.

²⁾ p. IV/V; ³⁾ p. VI.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

OM HET HART DER REFORMATIE. XIV.

Het woord bevat alle beloften Gods, en het geloof neemt ze alle aan. De inhoud van het woord is Christus, de gansche Christus.....

Dr H. Bavinek.

DE STEM

VAN SCHOLTE—WORMSER.

Nadat in de publieke discussie over doop en doopsbediening eerst de ouderlingen Smeedes en Drukker als schildknepen van Scholte en De Cock zijn opgetreden, verschijnen tenslotte ook de beide kampioenen, Scholte en De Cock, zelf op het strijdtoneel.

Wij zullen ook hun geschriften objectief en zorgvuldig bespreken. We moeten immers vóór alles de feiten kennen. We moeten precies weten hoe de leidende figuren onder de Afscheidenen dachten. We zullen dan aan het eind wel zien wat voor een schildertijl dr Smilde van de oudste Afscheidenen en hun eerste synodes ontwierp. Nu reeds noteeren we, dat hij de beide door ons besproken publicaties zelfs niet bij name noemt, terwijl ze toch onder de auspiciën van Scholte en De Cock zelf in het licht werden gezonden! Hij kijkt ook niet over het boekje, dat we nu zullen bespreken.

Weet U nog wel, waarde lezer, dat prof. Dijk zoo stellig en verzekerd kwam op te merken — hij had de zaak immers zélf bestudeerd — dat dr Smilde „niets over het hoofd ziet en alle gegevens in het onderzoek betreft”? Ik geloof, dat prof. Dijk, toen hij dit schreef, niet „Met vasten gang” het pad der

hij overling hee verband terrein, geen wo standpun gelegen S.S.R. a doen en

Maar heen. De op de lijde van ber king: „ren”, str lá á t d wat zij k nis kan beschouwe soonlijke Daaro hen, die oprichte kelijke g slag nie schriften aangaan Voor goed zij lende ke Alleen niet mee Dan z prediking protestal De Va eeuw ze euw nie

U EN GROEN „SAME Er we praat ov hen, die der kerk ganisatie den op De een z uit de g der gelo eerd als zij ons es ben ons tucht; e uit het

U EN

GROEN

„SAME

Er we praat ov hen, die der kerk ganisatie den op De een z uit de g der gelo eerd als zij ons es ben ons tucht; e uit het

belof tot he onder ten zich van ABI overtuig dat nakr ken zij loofde z nen Zal overtuig der verb Gods ge de zoodr is, om e worden, medebre lijk het te zijn”. En ten n.l. de vr schrijft l toegedie wandel e den van in valsche en uitgk derscheid harte he lijden, d in de g naars zij liging v betrouwd Heere di tevens o worden o wenschen

En ten n.l. de vr schrijft l toegedie wandel e den van in valsche en uitgk derscheid harte he lijden, d in de g naars zij liging v betrouwd Heere di tevens o worden o wenschen

⁴⁾ p. D